

Reactie op wetsvoorstel “Wet toezicht informeel onderwijs”

Poortugaal, 6 januari 2025

Geachte minister,

Als burger van Nederland maak ik mij ernstig zorgen om dit wetsvoorstel, dat, indien in deze vorm aangenomen, verstreckende consequenties zal hebben voor diverse burgerlijke vrijheden die in de Nederlandse Grondwet en diep in de Nederlandse cultuur geworteld zijn.

1. Dit wetsvoorstel vormt een enorme aantasting van de vrijheid van godsdienst (Grondwet art 6). In Nederland is men vrij om te geloven en denken wat men wil, en dat is een groot goed. In de informele sfeer worden binnen geloofsgemeenschappen van allerlei signatuur nuttige dingen gedaan die de sociale cohesie van ons land bevorderen, sterker nog, geloofsgemeenschappen zijn de ruggegraat van de samenleving. Kom daar niet aan morrelen als overheid!
2. Het wetsvoorstel is strijdig met de vrijheid van onderwijs (Grondwet art 23), een zeer belangrijke verworvenheid van een periode die in de geschiedenisboeken wordt omschreven als de “Schoolstrijd”.
Het geven van onderwijs is vrij, zo luidt de aanhef van dit Grondwetsartikel. Het vervolg van deze zin, *“behoudens het toezicht van de overheid”*, duidt volgens de wetsgeschiedenis geenszins op inhoudelijke controle van het lesmateriaal maar uitsluitend op de kwalificaties van zij die het onderwijs geven.
3. Het wetsvoorstel is tevens een aantasting van de vrijheid van meningsuiting (Grondwet art 10). In Nederland zijn woorden en gedachten vrij. Hoe verwerpelijk iemands mening of opvatting ook kan worden geacht bij anderen, het uiten ervan is in Nederland toegestaan en dat is een groot goed.
4. De bovengenoemde grondrechten zijn allemaal "afweerrechten": rechten die zijn vastgelegd om te waarborgen dat de Staat zich terughoudend dient op te stellen richting het privéleven van de burger. De staat is er ten dienste van de burger. Niet andersom.
5. De "Scheiding van Kerk en Staat" is een belangrijk begrip in het Nederlandse staatsbestel. Dat wordt hier met voeten getreden. Van oudsher kiest de Staat ervoor om zich niet te mengen in (uitingen van) geloofsbeleving, en al helemaal niet in informele sfeer. Waarom deze eeuwenlange traditie doorbreken?
6. Het is onnodig om extra wetgeving te creëren voor het ‘probleem’ dat hier wordt gesignaleerd. Het Burgerlijk Wetboek en het strafrecht voorzien al in strafbaarheidsstelling van aanzetten tot haat en geweld.
7. Het gevaar van een dictatuur ligt op de loer: Een overheid die kan dicteren wat de burger mag vinden en onderwezen mag krijgen, krijgt een ongezond grote macht en kan op termijn steeds strengere, of naar de tijdgeest of opvatting van een bepaalde regering wenselijke normen opleggen.
8. De toevoeging van het begrip 'discriminatie' aan het wetsvoorstel is een gevaarlijk hellend vlak: discriminatie is in the eye of the beholder, dit blijft subjectief en kan ook een heel intolerante lading krijgen (hoe paradoxaal eigenlijk). Dit geldt ook voor de term ‘sociale veiligheid’. Wat is dat? Hoe wordt dit gekaderd? Zo lang deze kaders ontbreken is dit wetsvoorstel een zeer onevenwichtige vrijbrief voor ongelimiteerde overheidsinmenging.

9. Proportionaliteit: dit wetsvoorstel staat in geen verhouding tot het probleem dat het geacht wordt op te lossen. Om even een medische metafoor te gebruiken: de bijwerkingen wegen niet op tegen de 'genezende' werking.
10. Subsidiariteit: De maatschappij raakt steeds verder van God los. Maar desondanks bestaan er nog steeds vele (christelijke) geloofsgemeenschappen die juist heel goed in staat zijn om de misstanden die met het wetsvoorstel bestreden zouden moeten worden, te beteugelen, juist op informele wijze. Als de overheid de macht om dit te reguleren naar zich toe trekt is dat strijdig met het subsidiariteitsbeginsel.
11. Vanaf de stap van de aanvaarding van dit onzalige wetsvoorstel is het nog maar een kleine stap verder om burgers aan te moedigen overtredingen van deze wet ook actief te gaan rapporteren. Wanneer wordt de eerste 'kliklijn' geopend? Dat moeten we niet willen.
12. In Nederland is het toegestaan om op basis van een vrijstelling van de leerplicht de kinderen thuisonderwijs te geven. Dit onderwijs vindt veelal thuis plaats, en is derhalve (getuige de tekst van het voorstel) uitgesloten van toezicht. De overheid wenst nog altijd niet 'achter de voordeur' te komen en dat is goed. Echter, wat de overheid verzuimt te onderkennen is dat deze thuisonderwijzers vaak in informeel verband contact met elkaar hebben en gezamenlijke activiteiten ondernemen in het kader van hun thuisonderwijs. Is deze vorm van informeel onderwijs dan ook uitgesloten van overheidsinmenging? Dat blijkt nu nog nergens uit en baart mij grote zorgen.

Door middel van deze brief roep ik de overheid dan ook op om het wetsvoorstel in zijn geheel in te trekken en niet verder te gaan met het parlementaire traject.

Overigens heb ik de stellige verwachting dat behalve de vele vernietigende publieke reacties (inmiddels al meer dan 2700, zo valt te zien op de website) ook de instituties waar dit wetsvoorstel nog zal moeten passeren, zoals de Raad van State en de Autoriteit Persoonsgegevens, evenals de Tweede Kamer en Eerste Kamer, zeer kritisch zullen oordelen. Het lijkt me al met al een vrij kansloze onderneming, daarom adviseer ik u dringend aan dit wetsvoorstel geen verdere opvolging te geven.

Hoogachtend,

A.J. Dingemanse

Poortugaal